

A stylized map of Europe composed of a grid of dots. Some dots are grey, some are red, and some are white, creating a dotted outline of the continent.

Între integrare și exploatare

Românii și bulgarii din Germania:
Bilanț după un de libertate de circulație a forței de muncă

MATTHIAS JOBELIUS
Ianuarie 2015

- În ultimele 12 luni, numărul de români și bulgari stabiliți în Germania a crescut cu aproximativ 120 000 de persoane. Nou-veniții intră pe o piață a muncii, în care lucrătorii din Europa de sud-est sunt integrați relativ bine, fiind însă prost plătiți și ocupând deseori poziții ce nu corespund nivelului lor de calificare.
- În cursul anului 2014, în rândul românilor și bulgarilor stabiliți în Germania s-a constatat un grad de ocupare vizibil mai ridicat. A crescut în special ocuparea în forme ce prevăd contribuții obligatorii la asigurările sociale.
- Din punctul de vedere al integrării pe piața muncii, situația românilor și bulgarilor diferă tot mai evident. Cetățenii bulgari sunt integrați mai slab decât cei români.
- În continuare, situația de la nivelul local diferă în anumite situații mult de media națională. Problemele se concentrează în orașe mari precum Berlin, Bremen, Dortmund și Duisburg. În plus, lucrătorii români și bulgari din Germania ajung deseori să muncească în condiții de exploatare.

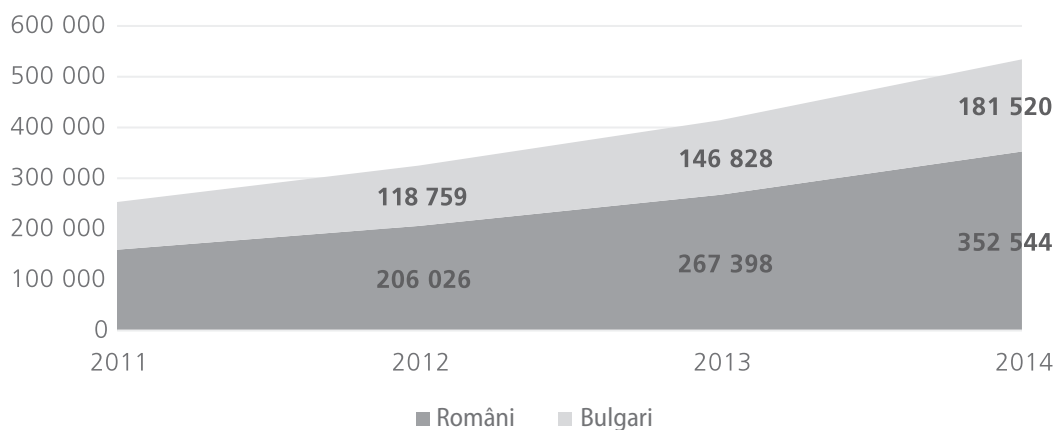
Controversele din Germania

Odată cu începutul anului 2014 au fost eliminate și ultimele restricții privind accesul cetățenilor români și bulgari pe piața muncii din Germania. De la acea dată li se aplică și lor deplina libertate de circulație a forței de muncă în interiorul UE. Cu mai multe luni înainte, în Germania se discuta deja în contradictoriu despre imigrația din Europa de sud-est. Calitatea dezbaterii a coborât la un minim în preajma sfârșitului anului 2013 și începutului lui 2014, atunci când CSU (Uniunea Creștin-Socială) a încercat să obțină capital politic de pe urma situației migranților și a preocupării unor orașe, utilizând sloganul »cine fraudează zboară«. Dar inițiativa de natură populistă a stârnit și reacții adverse: în încercarea de a determina o percepție mai nuanțată, în decursul anului au apărut numeroase contribuții obiective în legătură cu situația românilor și bulgarilor pe piața muncii din Germania. Aceste materiale le-au oferit celor deschiși la argumente un tablou empiric cuprinzător, arătând clar cât de puțin sunt acoperite în realitate etichete precum »migrația sărăciei« și »turism social«¹. Lucrurile au început să se miște și din punct de vedere politic. O comisie la nivel de secretari de stat, constituită special pentru a analiza problema imigrației din Europa de sud-est, a prezentat pe parcursul anului 2014 mai întâi un raport intermediar, iar apoi un raport final, cuprinzând o

descriere detaliată a situației și recomandări de acțiune pentru guvern. În a doua jumătate a anului, Marea Coaliție² a votat o lege care degrevează financiar administrațiile locale și permite o sancționare mai ușoară a eventualelor fraude împotriva sistemului de protecție socială.

Dezbaterea nu s-a încheiat însă – prea mari sunt provocările și prea diferite perspectivele din care se analizează tema. Unele municipalități din regiuni cu deficiențe structurale, în care se înregistrează o migrație din Europa de sud-est peste medie, se confruntă și astăzi cu probleme concrete în privința integrării nou-veniților pe piața locală a educației și a muncii, sau pe piața locativă. Reprezentanții patronatelor și cercetătorii ai fenomenului migraționist invocă argumentul că ar fi nevoie de mult mai multă migrație și o mai bună integrare, pentru a putea contrabalansa deficitul de forță de muncă și evoluțiile demografice constatate. Sindicatul observă cum unii lucrători mobili din Europa de sud-est sunt exploatați în Germania, fiind plătiți mizerabil sau chiar deloc. Ei cer ca Germania și UE să creeze condiții cadru, pentru a asigura o un caracter echitabil al mobilității forței de muncă și pentru a împiedica situațiile, în care se stimulează conflicte de interese între diferitele categorii de pe piața germană a muncii.

Figura 1: Numărul de români și bulgari în Germania

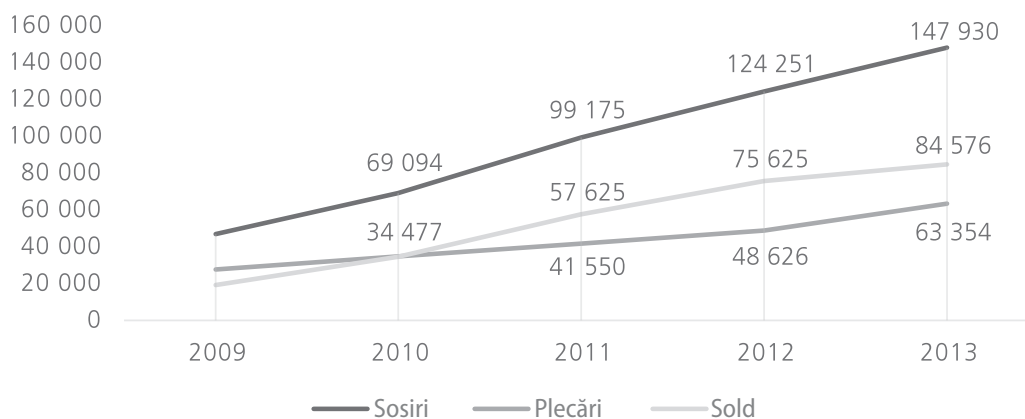

Prezentare proprie, surse: IAB 2014, IAB 2013

1. De exemplu: IAB 2014, BAMF 2014, BMI / BMAS 2014a.

2. Formată din creștin-democrați și social-democrați.

Figura 2: Sosiri și plecări ale cetățenilor din UE-2 în/din Germania

Prezentare proprie, surse: BMI/BMAS 2014a

Acest cor pe multiple voci și controversa de la începutul anului reprezintă motive suficiente pentru a face un bilanț provizoriu pentru 2014. Câți români și bulgari au venit în Germania? Cum s-au integrat pe piața muncii? Unde există percepții eronate, unde trebuie luate măsuri? La aceste probleme ne vom referi în cele ce urmează.

Tineri, mobili, cu loc de muncă: români și bulgarii în Germania

După intrarea în vigoare a deplinei libertăți de circulație a forței de muncă pentru cetățenii români și bulgari, migrația a fost mai redusă în comparație cu estimările inițiale. Între noiembrie 2013 și noiembrie 2014, numărul românilor stabiliți în Germania a crescut cu aproximativ 87 000, ajungând la 352 544 de persoane. Numărul bulgarilor a crescut cu 35 285 și a ajuns la 181 520 de persoane (IAB 2014). Nu s-a înregistrat un număr de intrări disproporționat de mare în comparație cu anii trecuți, cu atât mai puțin vreun »val«.

După cum evidențiază Figura 1, numărul de români și bulgari stabiliți în Germania crește de mulți ani într-un ritm moderat, dar continuu. Anul 2014 s-a înscris și el în această tendință. Imigrația netă a cetățenilor din UE-2³ (Figura 2) arată însă și cât de dinamică este evoluția mișcărilor migraționiste. În fiecare an, există și zeci de mii de români și bulgari, care părăsesc Germania. În loc să vină migranți pe termen lung, sosesc mai ales lucrători

tineri și mobili, care rămân pentru o durată nu foarte lungă. În medie, românii și bulgarii rămân în Germania pentru perioadă de cinci ani și au în medie vârsta de 33 de ani (cf. BAMF 2014). Ei se încadrează astfel în grupul de migranți foarte tineri.

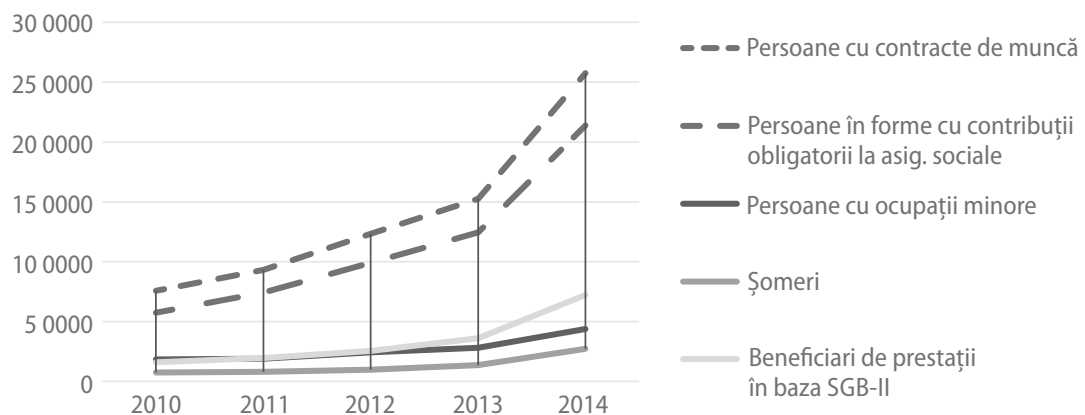
Creștere accentuată a ocupării

Pe parcursul anului 2014, gradul de ocupare a românilor și bulgarilor din Germania a crescut accentuat. Numărul de români și bulgari cu contracte de muncă a crescut chiar mai mult decât populația: în timp ce numărul de români și bulgari din Germania a crescut între decembrie 2013 și octombrie 2014 cu 111 000 de persoane, în aceeași perioadă 125 000 de români și bulgari și-au găsit un loc de muncă (IAB 2014). Acest lucru se datorează faptului că »o parte însemnată a românilor și bulgarilor stabiliți deja în Germania a profitat de oportunitățile de ocupare oferite acum de libertatea de circulație a forței de muncă.« (ibid.: 2). Ca urmare, gradul de ocupare a românilor și bulgarilor în Germania a crescut într-un an cu 13 puncte procentuale până la 56 %. A crescut în special ocuparea în forme ce prevăd contribuții obligatorii la asigurările sociale – numărul persoanelor aflate într-un astfel de raport de muncă a crescut într-un an cu 90 000 și a ajuns la 213 710. Acest tip de raporturi a crescut procentual mai mult decât ocupațiile minore (Figura 3, BA 2014). Astfel, 83 % din românii și bulgarii cu contracte de muncă din Germania lucrează în forme cu contribuții sociale obligatorii⁴.

3. Prin UE-2 sunt desemnate România și Bulgaria, țările intrate în Uniunea Europeană în anul 2007.

4. În Germania există și forme de angajare mai prost plătite pe bază de contracte de muncă care nu presupun plata unor contribuții sociale obligatorii. Așa-numitele »mini-jobs« de 450 de euro sunt un astfel de caz.

Figura 3: Situația migranților din UE-2 pe piața muncii din Germania

Prezentare proprie, surse: IAB 2014, BA 2014

Românii au o poziție foarte bună pe piața muncii

Chiar și înainte de intrarea în vigoare a deplinei libertăți de circulație a forței de muncă, românii erau foarte bine integrați pe piața muncii din Germania (Jobelius / Stoiciu 2014). Acest lucru este valabil și astăzi. Rata șomajului în rândul românilor din Germania a scăzut și după intrarea în vigoare a deplinei libertăți de circulație a forței de muncă. Ea se situează la 6,6 % (oct. 2014), fiind nu doar semnificativ mai redusă față de rata șomajului în rândul altor categorii de imigranți, ci și față de rata generală a șomajului din Germania. În privința beneficiarii de prestații în baza Codului social II⁵ (SGB-II), printre care și asistența de tip Hartz IV⁶, românii înregistrau o pondere de 9,5 % din totalul lucrătorilor din această categorie. Aceasta reprezintă cu 2,2 % mai mult față de anul trecut, dar rămâne încă sub cota de beneficiari de asistență din rândul imigranților din UE-8 și UE-4 (cf. IAB 2014)⁷.

Diferențe tot mai mari între români și bulgari

O analiză a principalilor indicatori de pe piața muncii relevă însă și că situația românilor diferă tot mai mult de

cea a bulgarilor. În raport cu cetățenii români, cei bulgari sunt mai slab integrați pe piața muncii. Discrepanța devine extrem de evidentă în privința beneficiarii de prestații în baza SGB-II. În timp ce în rândurile românilor, ponderea celor ce beneficiază de aceste prestații a crescut într-un an cu 2,2 puncte procentuale, în privința bulgarilor această pondere a crescut în aceeași perioadă cu 7,8 puncte procentuale până la 22,9 %. Bulgarii nu se situează astfel doar deasupra ponderii înregistrate de alte categorii de cetățeni ai UE în Germania, ci și deasupra ponderii în totalul străinilor din Germania (IAB 2014: 9). Din acest punct de vedere trebuie luat în calcul că din rândul cetățenilor bulgari ce beneficiază de prestații, 14,1 % sunt așa-numiții »Aufstocker« - adică lucrători, ale căror venituri din muncă sunt atât de mici, încât pentru asigurarea existenței depind de suplimentarea din asistența socială. Figura 4 arată o comparație directă între diversele categorii în raport cu situația de pe piața muncii a străinilor din Germania.

Salarizare proastă, ocupare sub nivelul de calificare

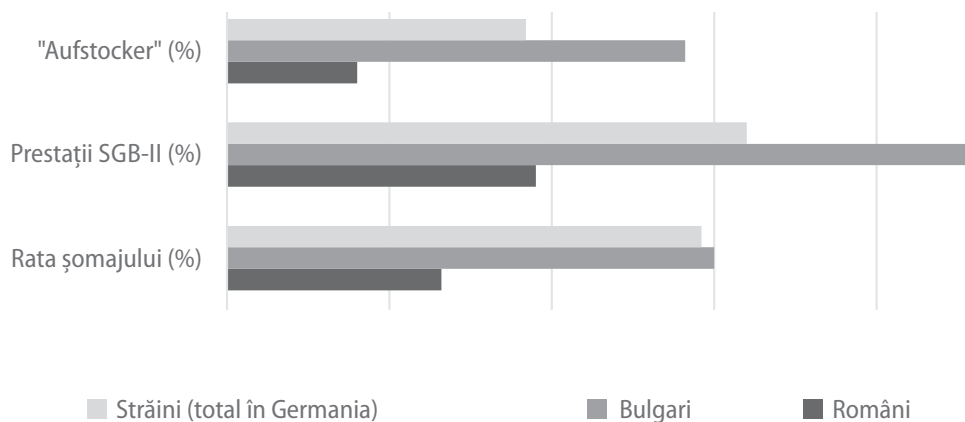
Ponderea ridicată a »suplimentaților« indică deja faptul că lucrătorii bulgari au mai mult de suferit de pe urma unor salarii mici și unor condiții precare de ocupare. Într-adevăr, Figura 5 arată că cetățenii din UE-2 câștigă în Germania semnificativ mai puțin decât alte categorii de pe piața muncii. Acest lucru este valabil atât în cazul bulgarilor, cât și în cel al românilor. Astfel, venitul mediu brut obținut de lucrătorii români și bulgari cu normă întreagă în Germania este de 1885 de euro – vizibil sub venitul mediu brut al lucrătorilor germani cu normă întreagă și cel al lucrătorilor străini cu normă întreagă, stabiliți în Germania (IAB 2014: 3).

5. Codul Social II privește asigurarea de bază pentru cei aflați în căutarea unui loc de muncă și este parte integrantă din Codul Social (în germ. Sozialgesetzbuch - SGB) care reglementează toate aspectele legate de garantarea drepturilor sociale în Germania.

6. Începând cu 2003 se produc o serie de modificări ale legislației muncii în Germania, modificări ce au ajuns să poarte numele președintelui comisiei ce consilia guvernul în problemele pieței muncii, Peter Hartz, »Hartz IV« desemnează în limbajul comun noul tip de ajutor de șomaj introdus care comasa vechiul ajutor de șomaj cu ajutorul social și nu mai era legat de venitul dobândit anterior de șomer, ci de un set de necesități de bază (ajutor de bază, ajutor pentru educație, ajutor pentru locuință și încălzire etc.).

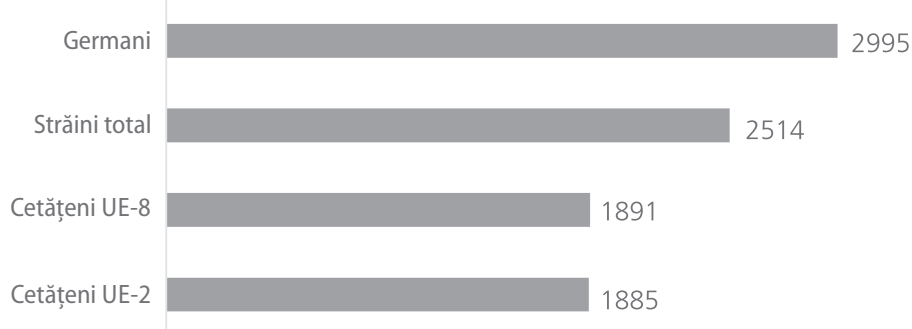
7. UE-8 cuprinde statele din Europa de est, intrate în Uniunea Europeană în anul 2004: Estonia, Letonia, Lituania, Polonia, Slovacia, Slovenia, Cehia și Ungaria. UE-4 reprezintă statele din Europa de sud: Grecia, Italia, Portugalia și Spania.

Figura 4: Diferențe tot mai mari: românii și bulgarii pe piața muncii

Prezentare proprie, sursa: IAB 2014, BA 2014

Figura 5: Comparația mediei veniturilor brute în euro, obținute de cetățenii UE-2 cu normă întreagă de muncă, în 2013 în Germania

Prezentare proprie, sursa: IAB 2014

Un motiv pentru nivelul slab al salarizării ar putea fi faptul că mulți cetățeni din UE-2 au în Germania locuri de muncă sub nivelul lor de calificare. Ponderea cetățenilor din UE-2 cu studii superioare este în Germania de 26,3 %, mai ridicată așadar decât ponderea în populația germană. Dar numai 13,7% dintre români și bulgari au un loc de muncă, în care să fie nevoie o diplomă de studii superioare. În schimb, 46,8 % lucrează în domenii, în care nu este necesară o pregătire profesională, cu toate că doar 28,3 % din români și bulgarii stabiliți în Germania nu dispun de o diplomă (Brückner 2014). Toți ceilalți lucrează sub nivelul lor de calificare, ceea ce duce la irosirea unui mare potențial.

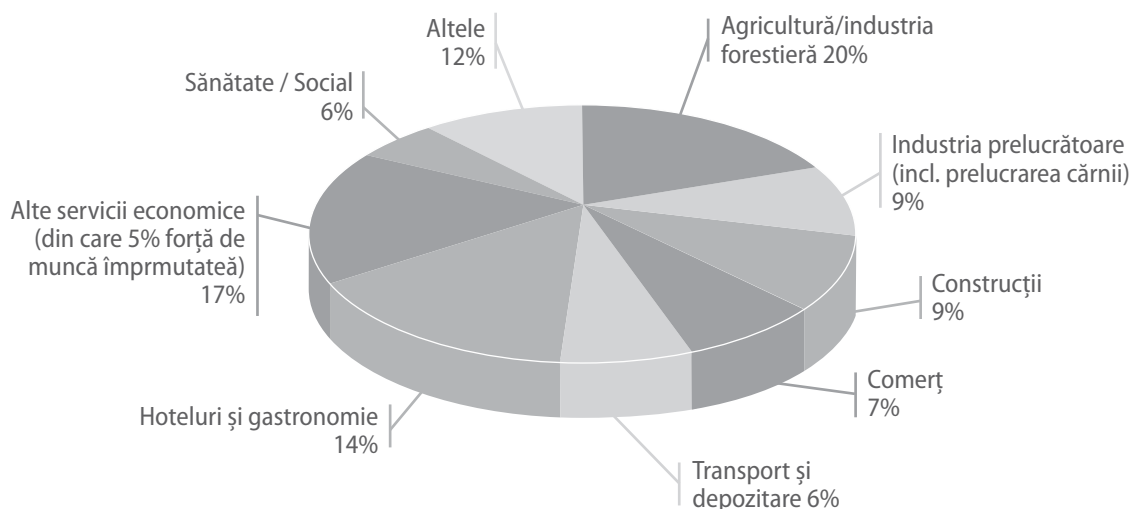
Exploatare și trafic de persoane

Proasta salarizare a românilor și bulgarilor din Germania este însoțită în multe cazuri de încălcarea unor drepturi din sfera muncii și a asigurărilor sociale. La fel ca în anii anteriori, și în 2014 mass media au relatat din nou despre lucrători români sau bulgari, deveniți în Germania victime ale unor practici de exploatare, de exemplu prin faptul că subcontractorii îi privau de o parte a remunerației ce li se cuvenea – așa cum s-a întâmplat la construcția centrului comercial »Mall of Berlin«⁸ sau la construcția unui hotel nou în cartierul Europa din Frankfurt⁹.

8. <http://www.tagesspiegel.de/berlin/kein-lohn-dupierte-arbeiter-protestieren-vor-mall-of-berlin/11025808.html>

9. <http://www.faz.net/aktuell/rhein-main/frankfurt/nach-protesten-boegl-zahl-lohn-an-geprellte-rumänen-12826558.html>

Figura 6: Lucrători UE-2 în Germania după sectoare

Prezentare proprie, sursa: BA 2014, situația din iunie 2014, clasificarea sectoarelor de activitate WZ 2008

În timp ce asemenea cazuri individuale capătă notorietate la nivel național, adevărata dimensiune a problemei poate fi doar imaginată. Faptul că imigranți din Europa centrală și de est lucrează sistematic ilegal și în condiții de exploatare este documentat (cf. DGB 2012, Wodke 2014). Persoanele afectate devin spre exemplu victime ale reținerii din salariu și fraudei salariale, ale lipsei asigurărilor de sănătate, chiriilor abuzive sau condițiilor degradante de locuit. Apar însă frecvent și cazuri de trafic de persoane sau muncă forțată (BGMA 2013, BKA 2013).

Numărul victimelor este necunoscut

Numărul persoanelor afectate este imposibil de determinat. De multe ori sunt generate raporturi de dependență, care împiedică victimele să se apere și să se adreseze poliției sau centrelor de informare din Germania. În 2013, în Germania au avut loc 53 de anchete în legătură cu infracțiunea de trafic de persoane în vederea exploatării forței de muncă – așa numita exploatare excesivă prin constrângere, prevăzută la art. 233 din Codul Penal german (Wodke 2014). Acest număr restrâns de anchete în raport cu dimensiunea reală estimată se explică prin faptul că autoritățile implicate în anchete nu stabilesc o conexiune între încălcarea unor drepturi din sfera muncii pe de-o parte și traficul de persoane pe de-alta, iar în aceste împrejurări cazurile

rămân neidentificate (BGMA 2013, Wodke 2014). Lucrurile stau altfel în privința traficului de persoane cu scopul exploatării sexuale. Numărul de anchete sub acest aspect este vădit mai mare (BT 2014c). Potrivit Poliției judiciare federale (BKA), în anul 2013, atât suspecții cât și victimele traficului de persoane cu scopul exploatării sexuale proveneau în majoritatea lor din România și Bulgaria (BKA 2013). Și mai răspândite sunt formele de exploatare la nivel de salariu și program de lucru. Unele raporturi de ocupare, cum ar fi contractele de prestări de servicii, împrumuturile de forță de muncă sau detașarea de lucrători, au o tendință mai accentuată din acest punct de vedere. Ramurile economice, în care aceste forme de ocupare sunt răspândite, cum ar fi construcțiile, serviciile de curățenie, gastronomia, sacrificarea animalelor și prelucrarea cărnii sunt și sectoarele în care se găsesc frecvent lucrători români și bulgari (Figura 6). Astfel, 8,6 % dintre lucrătorii din UE-2 aflați în Germania lucrează în construcții, iar 9,1 % în industria prelucrătoare, în care se încadrează și prelucrarea cărnii. Cel mai important sector de activitate pentru români și bulgari este agricultura și industria forestieră: aici lucrează 19,8 % dintre ei.

Sindicatul din Germania reclamă faptul că mecanismele de control sunt prea puține sau prea slabe, pentru a garanta respectarea standardelor sociale și de muncă în aceste domenii de activitate. Sindicatele cer printre altele o creștere a personalului autorităților cu atribuții în

domeniul protecției muncii și o instruire specială a acestui personal. O nevoie evidentă de îmbunătățire se constată și în privința înregistrării și documentării unor cazuri de exploatare și ocupare ilegală a forței de muncă (cf. BT 2014b: 10). În special este însă nevoie de dezvoltarea și finanțarea pe termen lung a unei infrastructuri de informare pentru lucrătorii mobili și detașați din UE, întrucât primul pas pentru împiedicarea exploatarei forței de muncă și a ocupării ilegale este transmiterea de informații către lucrătorii afectați. Numai cel care își cunoaște drepturile le poate și apăra.

Probleme pentru municipalități

Discrepanțe nu există doar între români și bulgari, între persoanele corect și cele prost plătite, între imigranții apreciați și cei exploatați, ci și între diferitele regiuni din Germania. Dacă în general integrarea pe piața germană a muncii a românilor poate fi considerată foarte bună, iar în cazul cetățenilor din UE-2 »relativ bună« (IAB2014: 3), situația de la nivelul unor municipalități individuale diferă vizibil de media națională. Câteva exemple: rata generală a șomajului în orașul Duisburg este de 14,1 %, adică aproape dublă față de cea din Augsburg (7,5 %). Dar rata șomajului în rândul bulgarilor din Duisburg atinge 37,2 %, de aproape opt ori mai mult decât cea din cadrul bulgarilor din Augsburg (4,7 %). La München, ponderea românilor care beneficiază de prestații în baza SGB-II este aceeași ca a restului populației din oraș: 5,1 %. La Berlin însă, 23,8 % dintre români primesc prestații în baza SGB-II, cu 7,7 puncte procentuale peste media de la Berlin

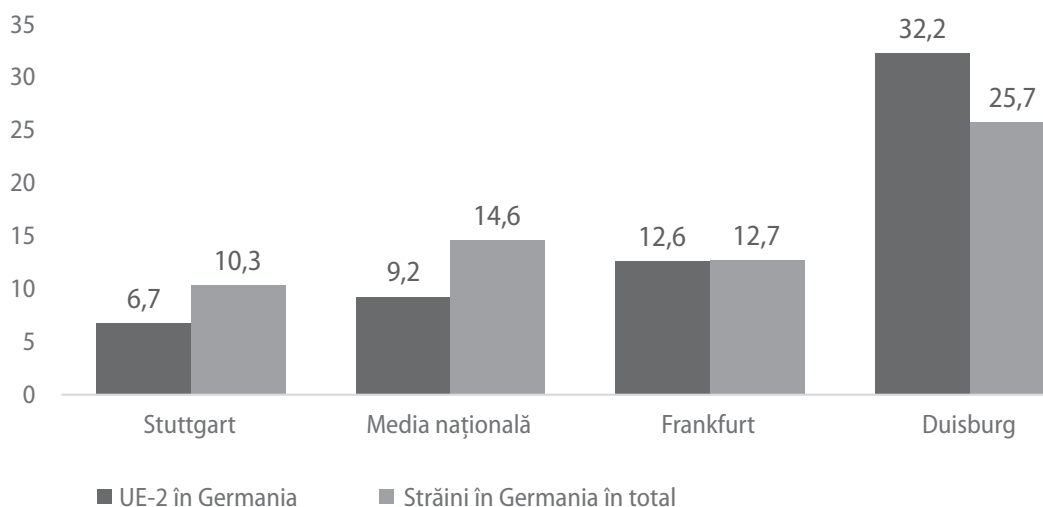
(ibid: 10). Figura 7 evidențiază câteva dintre aceste diferențe regionale.

Aceste date arată că în ciuda unei medii naționale bune a integrării românilor și bulgarilor pe piața muncii din Germania, există diferențe regionale, care pot deveni repede o problemă pentru municipalitățile afectate. Institutul pentru Piața Muncii și Cercetare Profesională (Institut für Arbeitsmarkt und Berufsforschung - IAB) vorbește de »o concentrare a problemelor în câteva mari orașe« (IAB 2014: 6), între care Berlin, Bremen, Dortmund și Duisburg ies în evidență cu rate deosebit de mari ale șomajului în rândul cetățenilor din UE-2. Este corect și de înțeles faptul că orașele afectate cer să fie sprijinite financiar. Ca reacție, guvernul federal a luat hotărârea să amelioreze situația municipalităților, să aloce fonduri mai mari unor programe de asistență și să le adapteze mai bine la problemele comunităților locale (Bund 2014: 415). Concret, administrațiile locale vor fi degrevate cu 25 de milioane de euro prin creșterea contribuției statului federal la costurile de întreținere și încălzire. În plus, statul federal va prelua pe viitor costurile vaccinării copiilor din statele UE, ceea ce degrează administrațiile locale cu alte câteva milioane de euro.

Fraudele sociale: Vânătoarea unei fantome

În paralel cu sprijinul comunităților locale, guvernul a decis să acționeze mai ferm împotriva fraudării sistemului de protecție socială, de exemplu prin instituirea de

Figura 7: Rata șomerilor în rândul cetățenilor UE-2, în procente

Prezentare proprie, sursa: IAB 2014

interdicții temporare de intrarea în țară în spețe individuale. În acest context este de remarcat faptul că amplul material statistic cu privire la situația românilor și bulgarilor din Germania nu oferă aproape deloc indicii privind eventualele cazuri de fraudă socială. Nici raportul interimar al comisiei de secretari de stat cu privire la migrația din Europa de sud-est - altminteri foarte bogat în informații – nu oferă date (BMI / BMAS 2014a). Singura sursă care oferă lămuriri privind fraudarea sistemului de protecție socială, este statistica judiciară a poliției (Polizeiliche Kriminalstatistik - PKS). Ea conține cele două categorii »fraudă împotriva asigurărilor sociale și a instituțiilor de asistență socială« și »alte fraude împotriva sistemului de protecție socială«. În anul 2013, în ambele categorii au fost înregistrați 141 de suspecți din România și 54 de suspecți din Bulgaria, ceea ce reprezintă aproximativ 0,05 % din cetățenii celor două țări stabiliți în Germania (PKS 2014). Nici guvernul federal nu poate prezenta alte cifre privind fraudarea sistemului de protecție socială de către cetățeni ai UE stabiliți în Germania și afirmă că:

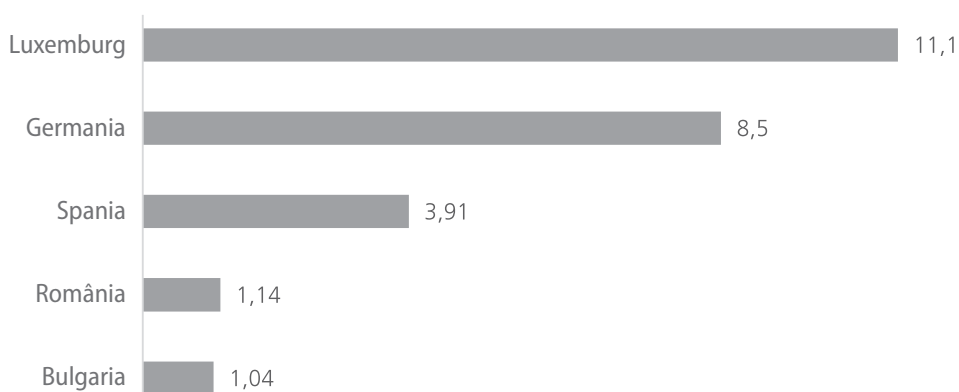
»În principiu, sfera delictelor privind fraudă împotriva sistemului de protecție socială este de competența Oficiilor vamale principale (Hauptzollämter), motiv pentru care Poliției nu are cunoștință decât de puține cazuri de așa-numită fraudă împotriva sistemului de protecție socială. Acestea sunt ulterior înregistrate în statistica judiciară a poliției (PKS), care însă nu poate oferi informații la nivel național privind aceste delictе, deoarece datele relevante de la Oficiile vamale principale nu sunt cuprinse în statistica judiciară a poliției.« (BT2014a:3).

Aceasta înseamnă că guvernul nu știe dacă și în ce măsură cetățeni ai UE comit fraude împotriva sistemului de protecție socială din Germania, în vreme ce datele poliției indică faptul că dimensiunea fenomenului este neglijabilă. Pe lângă fraudarea sistemului de protecție socială, nici »turismul social«, un alt clișeu popular folosit în dezbateri, nu poate fi demonstrat empiric (cf. Jobelius / Stoiciu 2014). A emigra în Germania în vederea obținerii de beneficii sociale este aproape imposibil și pentru că legislația germană împiedică plata unor prestații în baza SGB-II către cetățeni din UE, dacă aceștia nu intenționează să obțină venituri. În noiembrie 2014, o sentință a Curții de Justiție a Uniunii Europa (CJUE) a confirmat că această practică este conformă cu dreptul european.

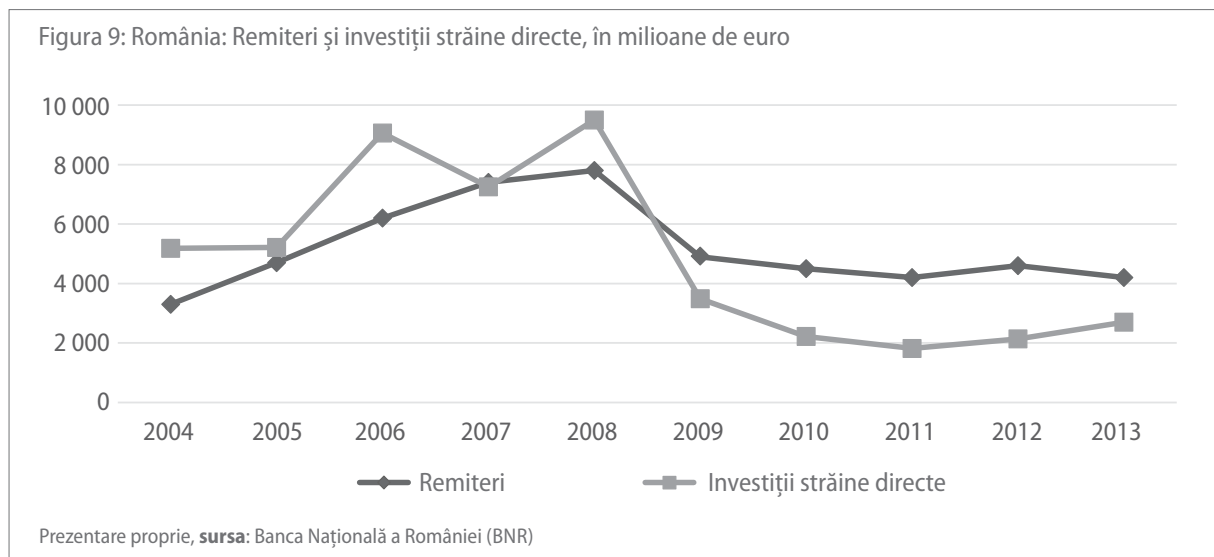
Decalajul de bunăstare ca motivație a migrației

Dezbaterea din Germania despre »fraude sociale«, »turism social« și »migrația sărăciei« a fost privită cu oarece uimire în România. În această țară, discuția se poartă sub semnul opus: se vorbește despre brain drain, adică despre migrația capetelor luminate, a lucrătorilor cel mai bine calificați. Mult mai puțină mirare stârnește în România motivația plecării în Europa occidentală a celor cu performanțe notabile, chiar și după 25 de ani de tranziție. Emigranții sunt priviți cu multă înțelegere, pentru că decalajele de bunăstare și de venituri dintre pe de-o parte România și Bulgaria și o țară ca Germania pe

Figura 8: salarii minime în UE (Euro/oră)

Prezentare proprie, sursa: Schulten 2014

de-altă parte sunt în continuare enorme. România și Bulgaria se confruntă cu cel mai ridicat risc de sărăcie din UE. În timp ce în Germania, salariul minim pe economie este de 8,50 de euro pe oră, în România el este de doar 1,14 de euro (Figura 8).

Salariile medii din Bulgaria și România sunt de peste cinci ori mai mici decât salariul mediu din Germania. Calculat la paritatea puterii de cumpărare, Produsul Intern Brut (PIB) pe cap de locuitor se cifra în 2013 potrivit Eurostat la 11 900 de euro în Bulgaria și 32 600 de euro în Germania. Aceste discrepanțe nu se vor modifica pe termen mediu. Astfel, România are în continuare structura unei clasice țări de tranziție, cu un sector agrar neproductiv, o economie subterană mare, o infrastructură slabă și o dependență ridicată de importuri de capital. În privința acestora din urmă, remiterile migrantilor au depășit începând cu 2009 de departe suma investițiilor directe (Figura 9). Astfel, în anul 2013 românii din străinătate au trimis înapoi în țară 4,2 miliarde de euro, în timp ce investițiile străine directe s-au cifrat la doar 2,7 miliarde de euro.

Pe această cale, o parte a veniturilor obținute de români în Germania se întorc în țara de origine. Însă acest lucru nu generează impulsuri de modernizare. Atât timp cât decalajele de bunăstare în UE rămân la fel de pronunțate ca în prezent, mulți cetățeni din UE vor face uz de libertatea lor de circulație și vor încerca să-și creeze oportunități economice și sociale mai bune în alte state ale UE.

Concluzie

»Turismul social« și »fraudele sociale« rămân ceea ce au fost dintotdeauna: elucubrații ale unor populiști exaltați. Și nici nu a existat vreun »asalt« al românilor și bulgarilor, odată cu intrarea în vigoare a deplinei libertăți de circulație a forței de muncă. În anul 2014, numărul persoanelor stabilite în Germania, provenite din aceste țări, a crescut cu aproximativ 120 000. Nou-veniții ajung pe o piață a muncii, pe care românii și bulgarii sunt bine integrați, fiind însă mai prost plătiți decât alți imigranți și având deseori locuri de muncă sub nivelul lor de calificare. Este o piață a muncii unde se observă și contradicții puternice, unele chiar în curs de accentuare: între migrantii apreciați și cei exploatați; între cei ce lucrează în condiții normale și cei ce muncesc în condiții precare; între români și bulgari; între migrantii ce au putut profita de calificarea lor și alții, care lucrează sub nivelul lor de calificare; între comunitățile cu mulți și cele cu puțini migranți din Europa de sud-est; între un tablou satisfăcător la nivel național și mari probleme regionale; între orașe cu o situație relativ relaxată pe piața a muncii și unele, în care capacitatea de integrare este insuficientă, în ciuda unor mari eforturi depuse la nivel local.

Aceste contradicții arată în același timp și unde se impun măsuri politice. Ele arată că o discuție obiectivă privind configurarea optimă a migrației interne din UE, despre integrarea cu succes a lucrătorilor din UE și apărarea drepturilor acestora rămâne de actualitate.

Bibliografie

- BA 2014:** Auswirkungen der Arbeitnehmerfreizügigkeit und der EU-Schuldenkrise auf den deutschen Arbeitsmarkt. Hintergrundinformation. Berichtsmonat Oktober 2014. Nürnberg, Dezember 2014. Bundesagentur für Arbeit.
- BAMF 2014:** Zuwanderung aus den neuen EU-Mitgliedsstaaten Bulgarien und Rumänien. Bundesamt für Migration und Flüchtlinge. Forschungsbericht 24. Nürnberg.
- BGMA 2013a:** Arbeitsausbeutung und Menschenhandel in Brandenburg. Erscheinungsformen, Unterstützungsstrukturen und Handlungsbedarf. Bündnis gegen Menschenhandel und Arbeitsausbeutung. April 2013. Berlin.
- BKA 2013:** Bundeslagebild Menschenhandel 2013. Bundeskriminalamt. Wiesbaden.
- BMI / BMAS 2014a:** Zwischenbericht des Staatssekretärsausschusses zu »Rechtsfragen und Herausforderungen bei der Inanspruchnahme der sozialen Sicherungssysteme durch Angehörige der EU-Mitgliedstaaten«. Bundesministerium des Innern / Bundesministerium für Arbeit und Soziales. Berlin.
- BMI / BMAS 2014b:** Abschlussbericht des Staatssekretärsausschusses zu »Rechtsfragen und Herausforderungen bei der Inanspruchnahme der sozialen Sicherungssysteme durch Angehörige der EU-Mitgliedstaaten«. Bundesministerium des Innern / Bundesministerium für Arbeit und Soziales. Berlin.
- Brückner, Herbert 2014:** Zuwanderung aus Südosteuropa: Faktencheck. Neuen Zuwanderung aus Südosteuropa Angebote verzahnen und Anerkennungskultur fördern Veranstaltung der Arbeiterwohlfahrt und der Friedrich-Ebert-Stiftung. Duisburg, 8. Mai 2014. <http://www.fes.de/wiso/pdf/integration/2014/080514/Bruecker.pdf>
- BT 2014a:** Antwort der Bundesregierung auf die Kleine Anfrage der Abgeordneten Volker Beck (Köln), Dr. Wolfgang Strengmann-Kuhn, Britta Haßelmann, weiterer Abgeordneter und der Fraktion BÜNDNIS 90 / DIE GRÜNEN Drucksache 18 / 1291 Der Staatssekretärsausschuss der Bundesregierung zur »Freizügigkeit innerhalb der Europäischen Union«. Deutscher Bundestag. Drucksache 18 / 1436. 18. Wahlperiode. 16.05.2014. Berlin.
- BT 2014b:** Deutscher Bundestag. Antwort der Bundesregierung auf die Kleine Anfrage der Abgeordneten Beate Müller-Gemmeke, Brigitte Pothmer, Corinna Rütter, weitere Abgeordneter und der Fraktion Bündnis 90 / Die Grünen. Faire Mobilität in der EU. 18. Wahlperiode. Drucksache 18 / 3520.
- BT 2014c:** Antwort der Bundesregierung auf die Kleine Anfrage der Abgeordneten Volker Beck (Köln), Ulla Schauws, Katja Dörner, weiterer Abgeordneter und der Fraktion BÜNDNIS 90 / DIE GRÜNEN Drucksache 18 / 1546 Entwicklung des Menschenhandels. Deutscher Bundestag. Drucksache 18 / 1738. 18. Wahlperiode. 12.06.2014.
- Bund 2014:** 10. Bericht der Beauftragten der Bundesregierung für Migration, Flüchtlinge und Integration über die Lage der Ausländerinnen und Ausländer in Deutschland. Berlin. Oktober 2014.
- DGB 2012:** Grenzenlos faire Mobilität? Zur Situation von mobilen Beschäftigten aus den mittel- und osteuropäischen Staaten. Projekt Faire Mobilität des DGB-Bundesvorstands. September 2012. Berlin.
- IAB 2013:** Zuwanderung aus Bulgarien und Rumänien vor der Arbeitnehmerfreizügigkeit. Institut für Arbeitsmarkt und Berufsforschung. Dezember 2013. Nürnberg.
- IAB 2014:** Zuwanderungsmonitor Bulgarien und Rumänien. Institut für Arbeitsmarkt und Berufsforschung. Dezember 2014. Nürnberg.
- Jobelius, Matthias / Stoiciu, Victoria 2014** Die Mär vom »Sozialtourismus«: Zuwanderung rumänischer Staatsbürger nach Deutschland und in andere EU-Mitgliedsländer. Berlin: Friedrich-Ebert-Stiftung.
- PKS 2014:** Polizeiliche Kriminalstatistik 2013. PKS Standardtabellen Tatverdächtige. Abrufbar unter: <http://www.bka.de/DE/Publikationen/PolizeilicheKriminalstatistik/2013/2013Standardtabellen/pks2013StandardtabellenTatverdächtige-Übersicht.html>
- Schulzen, Thorsten 2014:** Mindestlohnregime in Europa: ... und was Deutschland von ihnen lernen kann. Berlin: Friedrich-Ebert-Stiftung.
- Wodke, Brigitta 2014:** Menschenhandel zur Arbeitsausbeutung Wo stehen wir? In: Dossier Welcome to Germany IV Menschenhandel in Deutschland. Heinrich-Böll-Stiftung. Berlin.

Despre autor

Matthias Jobelius este din martie 2012 reprezentantul Fundației Friedrich Ebert (FES) în România și Republica Moldova. După absolvirea studiilor în domeniul științelor politice și development studies la Berlin și Londra, începe să lucreze pentru FES în 2006. Activează într-o primă fază în cadrul biroului FES India, apoi conduce între 2008 și 2012 biroul regional FES din Caucazul de Sud cu sediul la Tbilisi/Georgia.

Contact

Friedrich-Ebert-Stiftung | Referat Mittel- und Osteuropa
Abteilung Internationaler Dialog
Hiroshimastraße 28 | 10785 Berlin | Deutschland

Responsabil:
Dr. Reinhard Krumm, Leiter des Referats Mittel- und Osteuropa

Tel.: +49-30-269-35-7727 | Fax: +49-30-269-35-9250
<http://www.fes.de/international/moe>

Comenzi publicații:
fes@fes.ro

Utilizarea comercială a produselor media publicate de Fundația Friedrich Ebert (FES) nu este permisă fără acordul scris al FES.